Stockholms universitet

Kursbeskrivning: Straffrätt (15 hp.)
HT26

Kursföreståndare:
Annika Suominen

Kursbeskrivning: Straffrätt (15 hp.), HT26

Kursbeskrivning: Straffrätt (15 hp.), HT26 1
1. Allmänt om kursen 3
1.1 Innehåll och målsättning 3
1.2 Pedagogiken 4
1.2.1 Föreläsningar och seminarier 4
1.2.2 Närmare om seminarieundervisningen 4
2. Närmare om kursens uppbyggnad 5
2.1 De olika kursmomenten 5
2.2 Skriftliga och muntliga övningar 7
2.3 Obligatorier 7
2.4 Samverkan med det omgivande samhället 7
2.5 Förhållandet till andra kurser på utbildningen 8
3. Närvarobligatoriet vid seminarieundervisningen 8
3.1 Precisering av närvarobligatoriet 8
4. Krav för deltagande i undervisningen 9
4.1 Anmälnings- och registreringsförfarande 9
4.2 Avregistrering 10
4.3 Gruppindelning 10
5. Studieanvisningar 10
5.1 Kurslitteratur 10
5.2 Källmaterial 11
5.3 Övrigt material 11
5.4 Förberedelser inför undervisningen 12
6. Examination 12
6.1 Allmänt om examinationen 12
6.2 Promemorian 13
6.2.1 Allmänna förutsättningar 13
6.2.2 Omfattning och formalia 13
6.2.3 Information om plagiat och självplagiat 13
6.2.4 Kriterier för bedömning av innehåll 14
6.2.5 Riktlinjer för poängsättning 14
6.3 Webbaserad salstentamen 15
6.3.1 Allmän information 15
6.3.2 Anmälan till tentamen 15

6.3.3 Handlingar som ska medtas vid tentamen 15
6.3.4 Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler 15
6.4 Betygskriterier 16
6.4.1 Betygskriterier enligt den fyrgradiga betygsskalan 16
6.4.2 Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan 17
6.5 Begäran om omprövning 19
7. Funktionsnedsättning 19
7.1 Allmänt 19
7.2 Examination vid funktionsnedsättning 19
8. Studentinflytande och kursutveckling 20
9. Kontaktuppgifter 20

1. Allmänt om kursen

1.1 Innehåll och målsättning

Varmt välkommen till straffrättskursen! I det här dokumentet återfinns all relevant information om grundkursen i straffrätt. Studenter förväntas ta del av den information som anges i detta dokument.

Straffrätt (15 hp.) är en obligatorisk kurs inom ramen för Juristprogrammet och läses som en avslutande del av studierna under den fjärde terminen.

Grundkursen i straffrätt har som övergripande målsättning att bibringa studenterna förmåga att identifiera, analysera och lösa straffrättsliga problem avseende frågor om brott. En sådan förmåga förutsätter en god förståelse för de metodologiska förutsättningarna som gäller inom rättsområdet. Kursen har som ytterligare målsättning att bidra till förståelse för straffrättens roll i ett större samhälleligt perspektiv, bl.a. genom att ge studenterna insikter i de rättspolitiska argument som ligger bakom olika straffbestämmelser. Samhälleliga perspektiv på straffrätten kommer fortlöpande att lyftas in i undervisningen. Kursen syftar även till att skapa en förståelse för straffrätten i ett internationellt perspektiv.

Kursen innehåller därför följande moment:

- Legalitet och lagtolkning
- Straffrättens allmänna del
- Straffrättens speciella del
- Påföljdssystemet och påföljdsbestämning
- Internationell straffrätt
- Straffrättens roll i ett samhälleligt perspektiv

De förväntade studieresultaten för grundkursen i straffrätt är som följer:

Kunskap och förståelse
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
– visa kunskap i och förståelse för centrala rättsregler och rättsprinciper inom straffrätten,
– visa sådana kunskaper som är av betydelse för bedömningen av straffrättsliga frågeställningar och för förståelsen för och värderingen av straffrättens utformning, och
– ha kännedom om straffrättens roll nationellt och internationellt, inbegripet dess förhållande till internationell rätt

Färdighet och förmåga
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
– visa förmåga att med hjälp av relevanta juridiska metoder tillämpa och tolka straffrättsliga regler samt bedöma straffrättsliga problem,

– visa förmåga att med hjälpa av juridisk metod systematiskt, kritiskt och självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar,
– inom givna tidsramar planera och författa en promemoria, och
– visa förmåga att såväl skriftligen som muntligen redovisa resultatet av straffrättsliga analyser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
– kritiskt bedöma och värdera straffrättsliga frågeställningar med hänsyn till relevanta samhälleliga frågor, vilket inkluderar att kunna identifiera de intressen som påverkar det straffrättsliga systemets utformning i ett etiskt och samhälleligt perspektiv.

Det kan tilläggas att de förväntade studieresultaten vad gäller ”kunskap och förståelse” tillgodoses genom att studenten dels tar till sig kurslitteraturen, dels tillgodogör sig föreläsningarna. De övriga förväntade studieresultaten är sådana att de kräver mer av studenten. Därför är det dessa som är föremål för kursens examinerande moment.

1.2 Pedagogiken

1.2.1 Föreläsningar och seminarier

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Undervisningen har utformats i syfte att uppmuntra och stimulera studenterna att på ett kritiskt och analytiskt sätt med ett självständigt förhållningssätt, närma sig diverse straffrättsliga frågor. Målet med undervisningen kan därför sägas vara att studenterna ska kunna internalisera olika frågeställningar inom straffrättsämnet.

Generellt syftar föreläsningarna till att ge en överblick av och/eller fördjupa vissa delar av straffrättsliga teman. Föreläsningarna kommer i allt väsentligt att utgöra ett komplement till kurslitteraturen, vilket bl.a. betyder att föreläsningarna inte kommer att ägnas åt att enbart upprepa vad som står i kurslitteraturen. Föreläsningarna kommer alltså att genomsyras av ett kritiskt förhållningssätt till såväl litteratur som rättsfall och lagstiftning. Föreläsningarna är schemalagda och riktar sig till samtliga studenter på kursen.

Undervisningen är planerad så att föreläsningarna oftast efterföljs av ett seminarium på samma eller närliggande tema. Seminarierna syftar till att ge en mer problembaserad och fördjupad förståelse av straffrätten och dess roll i samhället. Tanken med seminarierna är att studenterna ska ges möjlighet att öva förmågan att ”göra” juridik genom ett aktivt förhållningssätt. Därför råder ett närvarokrav vid seminarierna.

1.2.2 Närmare om seminarieundervisningen

Seminarierna är obligatoriska och under HT26 är omfattningen av närvarokravet formulerat så att studenten måste vara närvarande vid minst 10 av 12 seminarier för att detta obligatorium ska vara uppfyllt, se närmare avsnitt 3 nedan. Det råder vidare ett aktivt närvarokrav, d.v.s. det förväntas att varje student kommer väl förberedd och är beredd att aktivt delta i analysen och diskussionen av på förhand angivna seminarieuppgifter, rättsfall m.m. Det innebär att vi förväntar oss att studenterna kommer väl förberedda och är så pass inlästa att alla som går på seminarierna kan bidra

till den gemensamma diskussionen under seminarierna. För att underlätta inläsningen och förberedelsen inför seminarieundervisningen kommer studenterna att delas in i basgrupper som ska användas inför respektive seminarium. Se därför till att i god tid inför respektive seminarium träffa övriga studenter i din basgrupp och diskutera de uppgifter som ska lösas. Detta sätt kommer att bidra till att man som student får en bättre förståelse av straffrätten. Genom att prata straffrätt, kommer man att kunna internalisera straffrättsämnet och på så vis göra det till ”sitt”. Vår utgångspunkt är att seminarierna i allt väsentligt kan betraktas som ett slags återkoppling på den tid som studenten hittills har lagt ned för att förstå straffrättsämnet. Att komma på seminariet oförberedd kommer att bli utmanande för studenten och heller inte fungera optimalt för inlärningsprocessen.

Seminarierna sker i huvudsak i grupper om cirka 37 studenter. Det är viktigt att du endast går på de seminarier som tillhör din seminariegrupp. Eftersom seminarierna är obligatoriska i kombination med att såväl lärarresurser som lärosalar är begränsade, finns det ingen möjlighet att ”hoppa runt” och välja grupper efter hur man som student själv tycker passar bäst. **Det finns ingen möjlighet att byta grupp**. Det motiveras dels av att seminarieundervisningen är obligatorisk och att du själv kan välja seminariegrupp, dels av att det på grund av brandföreskrifter inte får vara fler än tillåtet antal personer i undervisningslokalerna. Vi kommer inte att godkänna en students närvaro som giltig om den sker i en annan seminariegrupp än studentens egen grupp.

Vi vill också passa på att understryka följande. Undervisningen på kursen är schemalagd och riktar sig till samtliga studenter. Vi vill därför uppmana studenterna, för möjligheten att nå djupare kunskap i ämnet genom att t.ex. diskutera och analysera olika problemställningar och ställa frågor till lärarna, att vid undervisningen vara aktiva genom att muntligen diskutera straffrättsliga problem och ställa frågor. Det ges ingen möjlighet att erhålla lärarledd undervisning på annat sätt, på annan plats eller på annan tid än vad som följer av schemat. Vi vill också understryka att den obligatoriska närvaron på seminarierna kommer att underlätta för studenterna att klara av de två examinerande momenten: pm-uppgiften och den webbaserade salstentamen.

2. Närmare om kursens uppbyggnad

2.1 De olika kursmomenten

Legalitet och lagtolkning. Kursen fokuserar inledningsvis på de särskilda lagtolkningsfrågor som uppkommer på straffrättens område, med ett särskilt fokus på legalitetsprincipen, metod och rättskällor. Legalitetsprincipen framhålls ofta som en central del av straffrätten. Dylika metodfrågor är centrala att ha klart för sig innan man fördjupar sig i de mer materiella delarna av straffrätten. Momentet uppmärksammas både vid föreläsningar och vid seminarier, där vi bl.a. problematiserar om legalitetsprincipen egentligen sätter några gränser för lagtolkningen. Tanken är att dessa inledande metodologiska moment ska följa med under resterande delen av kursen.

Straffrättens allmänna del. Till straffrättens allmänna del hör de generella regler och principer som anger grundläggande förutsättningar för om en viss gärning utgör ett brott samt för om en viss

gärning är straffbar. De allmänna förutsättningarna hanteras inom ramen för det s.k. brottsbegreppet. Det handlar om att avgöra huruvida rekvisiten för en otillåten gärning är uppfyllda samt om rekvisiten för personligt ansvar är uppfyllda. Dessa två huvudgrupper av rekvisit delas i sin tur in i undergrupper. För en otillåten gärning krävs att gärningen är brottsbeskrivningsenlig och att gärningen inte är rättfärdigad. För personligt ansvar krävs att gärningspersonen agerat uppsåtligen eller av oaktsamhet och att gärningspersonen inte är ursäktad. Utanför brottsbegreppet faller således vissa processuella krav, t.ex. att gärningspersonen är över 15 år och att brottet inte har preskriberats. Dessa behandlas alltså inte på kursen. Straffrättens allmänna del utgör själva hjärtat för straffrätten och den allmänna delen är vad som utmärker straffrätten som en juridisk disciplin. Därför ägnas en stor del av kursen åt straffrättens allmänna del. Vidare kan straffrättens allmänna del sägas utgöra utgångspunkten för att förstå straffrättens speciella del (d.v.s. de olika brottstyperna).

Straffrättens speciella del. Till denna del av straffrätten hör de särskilda brott i brottsbalken och specialstraffrätten (d.v.s. brott utanför brottsbalken). I detta moment diskuteras olika brott och dessas uppbyggnad. Straffrättens speciella del ägnas utrymme på kursen i form av föreläsningar och seminarier. Under de seminarier som fokuserar på straffrättens speciella del, finns också möjlighet att repetera stora delar av den allmänna delen, eftersom den speciella delen alltid måste tillämpas i relation till den allmänna delen. Det bör uppmärksammas att enbart några få brottstyper har valts ut till undervisningen – och används främst som exempel på straffrättsanvändningen. Det bör även påpekas att även de delar av kursen som fokuserar på straffrättens allmänna del, till viss del uppmärksammar enskilda brott. På det sättet hänger undervisningen om straffrättens allmänna del ihop med den om straffrättens speciella del; de samspelar nämligen i stor utsträckning med varandra. Under straffrättens speciella del ligger dock mer fokus på själva brotten och deras särdrag.

Påföljdssystemet. Detta kursmoment behandlas under den senare delen av kursen. Detta motiveras av att frågan om vilken påföljd som eventuellt ska utdömas förutsätter att det redan har konstaterats att ett brott har förövats. Undervisningen fokuserar på påföljdssystemets struktur och undervisningen syftar framför allt att ge en grundläggande förståelse för detta system. Undervisningen sker i föreläsningsform och seminarieform.

Internationell straffrätt. Även om straffrätten i hög grad är en nationell angelägenhet (svensk domstol dömer efter svensk strafflagstiftning) är straffrätten långtifrån fri från internationella influenser. Internationella inslag förekommer därför på kursen. Det internationella inslaget syftar till att ge en ökad förståelse för hur den svenska rätten betraktas utifrån en internationell kontext. Sverige är en del av såväl EU som ett globalt mellanstatligt samarbete, vilket har satt avtryck på den nationella straffrätten. Detta moment behandlas såväl i föreläsningsform som i seminarieform.

Straffrättens roll i ett samhälleligt perspektiv. Detta inslag löper som en integrerad del genom hela kursen. Frågor om straffrättens betydelse i ett större perspektiv vävs in i undervisning. En viktig del är att skapa förståelse för vilka intressen som gör sig gällande inom straffrätten och hur de påverkar straffrättens utformning, liksom hur olika aktörer påverkar straffrättens innehåll. Kursen avser fortlöpande att belysa den komplicerade relationen mellan juridik och politik, som under de senaste åren har kommit att stå i rampljuset på olika sätt.

2.2 Skriftliga och muntliga övningar

Kursen innehåller såväl skriftliga som muntliga övningar. Den skriftliga framställningsförmågan prövas i samband med författandet av en pm-uppgift, som är ett obligatorium på kursen, samt i samband med den webbaserade salstentamen. Studenternas muntliga färdigheter testas vid seminarierna.

Att gå på seminarierna är obligatoriskt och närvarokravet omfattar, under HT26, 10 av 12 seminarier. Vi vill uppmana studenterna att gå på seminarierna i så stor utsträckning som möjligt. Viktigt att understryka när det gäller deltagande är att studenterna förväntas komma väl förberedda och medverka i seminariediskussionen. Det är aktiv närvaro som gäller vid seminarierna.

2.3 Obligatorier

Kursen består av två obligatoriska moment: (1) författandet av en godkänd pm, och (2) ett obligatoriskt närvarokrav som under HT26 uppgår till 10 av 12 seminarier.

Pm-uppgiften innebär att alla studenter tilldelas en uppgift som baserar sig exempelvis ett rättsfall, ett utdrag ur förarbetena, en artikel, en myndighetsrapport eller motsvarande som denne ska skriva en promemoria om. Pm-uppgiften ger poäng att ta med till tentamen. För att hjälpa studenterna med förutsättningarna för uppgiften och för att svara på frågor om uppgiften finns ett schemalagt pm-introduktionstillfälle.

Avseende närvarokravet vid seminarieundervisningen används endast betygen godkänt eller underkänt. Se mer om närvarokravet i avsnitt 3 nedan.

För att uppnå godkänt betyg på kursen krävs uppfyllt närvarokrav samt godkänt PM och salstentamen. Betyget baseras på en sammanräkning av poängen från PM:et och salstentamen. Se närmare beskrivning under examination.

2.4 Samverkan med det omgivande samhället

Straffrättsliga frågeställningar debatteras flitigt i olika sammanhang och ges inte sällan stort medialt utrymme. Vid seminarierna finns ofta möjlighet att anknyta till bl.a. omdiskuterade lagförslag och hur stämningen i samhället har bidragit till lagändringar. Ämnets karaktär medför en ständig samverkan med andra samhälleliga aktörer vid sidan av de lärare som är anställda vid Stockholms universitet.

2.5 Förhållandet till andra kurser på utbildningen

Kursen utgör en del inom den offentliga rätten och har som sådan en särskild relation till andra ämnen inom det offentligrättsliga blocket. Särskilt bör relationen till det förvaltningsrättsliga sanktionsområdet nämnas. Inom förvaltningsrätten förekommer olika typer av administrativa sanktioner som inte utgör straff, men som har klart straffliknande drag. Av stor betydelse är naturligtvis också straffprocessuella frågor. I praktiken finns ingen straffrätt som hanteras fristående från processuella frågor. Inom utbildningen hanterar man detta på så vis att den rena problemlösningen i straffrätt bygger på att händelseförloppet tas för givet (d.v.s. alla sakfrågor förutsätts vara klarlagda).

Så snart man börjar fundera över hur rätten bör vara konstruerad *de lege ferenda* kommer emellertid processuella frågor oundvikligen in. Samma sak gäller om man börjar diskutera verkliga brottmålsrättegångar. Straffrätten har också ett nära släktskap med moralfilosofin som i viss utsträckning hanteras inom ramen för allmän rättslära. Straffrätten hanterar på ett institutionaliserat sätt just sådana frågor om skuld och ansvar som ofta ligger i centrum av moralfilosofins intresse. Ett enkelt exempel är att frågor om så kallad moral luck – t.ex. när någon gör något mycket riskfyllt, men har tur såtillvida att risken inte realiseras – är av avgörande betydelse för hur åtskilliga straffrättsliga frågor bör lösas. Ytterligare bör nämnas relationen till såväl arbetsrätt som utlänningsrätt vad avser den straffrättsliga betydelsen av att gärningspersonen exempelvis blir av med sin anställning eller blir utvisad. Straffrättens förhållande till såväl familjerätt och socialrätt bör också betonas genom betydelsen av exempelvis vårdnadshavares skyldighet att ansvara för sina barn, men också till följd av betydelsen av att barn och ungdomar och psykiskt sjuka lagöverträdare särbehandlas i straffrättsligt hänseende.

3. Närvarobligatoriet vid seminarieundervisningen

3.1 Precisering av närvarobligatoriet

Som nämnts omfattar närvarokravet, under HT26, 10 av 12 seminarier. Studenter kan alltså utan några som helst problem vara frånvarande vid totalt 2 seminarier (vilka som helst) under kursens gång. Härutöver kan kursföreståndarna, endast om det ligger *laga förfall*, meddela dispens för frånvaro vid **maximalt** ytterligare 2 seminarier. Även om det föreligger laga förfall i fler fall än så, kommer eventuellt frånvaro ändå inte att godkännas. Vi menar att redan en frånvaro från 4 av 12 seminarier gör det mycket svårt att tillgodogöra sig kursen.

Notera vidare att det är myndighetspraxis att laga förfall tolkas synnerligen restriktivt. **Observera**: förvärvsarbete vid sidan av studierna, resor, fritidsaktiviteter m.m. *kan aldrig anses utgöra laga förfall.* Vid exempelvis allvarlig sjukdom krävs läkarintyg i original.

Notera: Du kan endast ansöka om dispens från närvarokravet om du redan har varit frånvarande från 2 seminarier!

Dispens från det obligatoriska närvarokravet söks hos kursadministratören och skickas via e-post till kursens funktionsadress (straff@juridicum.su.se). Skriv ”Dispens från närvarokravet i straffrätt HT26” i ämnesraden i ditt mejl. Ansökan ska göras i ett word-dokument och innehålla relevant information, såsom den ansökandes namn och personnummer, orsak för dispensansökan samt annan relevant information. **Ansökan ska alltid göras i förväg och i god tid**.

Studenten ska, om godkänt laga förfall föreligger, då fullgöra en pedagogiskt likvärdig uppgift som kompensation för frånvaron. Eftersom det handlar om seminarier där aktiv närvaro krävs, kommer den pedagogiskt likvärdiga uppgiften att vara muntlig. Studenter som bedöms ha laga förfall kommer att få närmare information om kompletteringsuppgiften cirka en vecka innan den ska genomföras. Den muntliga uppgiften kommer att genomföras under kursens sista vecka och den kommer att schemaläggas. **Observera:** Det finns inte möjlighet att på annat sätt, på annan plats eller på annan tid fullgöra kompletteringsuppgiften. Om studenten inte närvarar vid kompletteringstillfället, behöver studenten återkomma under nästa kursomgång för att då fullgöra närvaroobligatoriet.

Om kursföreståndarna inte ger dispens p.g.a. laga förfall inte anses föreligga, får studenten närvara vid samma (eller motsvarande) seminarietillfälle(n) vid efterföljande kursomgång. Detsamma gäller om studenten, utan laga förfall, är frånvarande i sådan utsträckning att närvaroobligatoriet inte uppfylls.

Notera: närvarokravet måste vara uppfyllt för att studenten ska få ut sitt kursbetyg.

4. Krav för deltagande i undervisningen

4.1 Anmälnings- och registreringsförfarande

Du som är antagen till juristprogrammet och ska läsa obligatoriska kurser som förstagångsregistrerad på termin 2–7, **inför** varje termin anmäla vilka kurser som du ska läsa och tacka ja till dessa. Detta för att du sedan ska kunna webbregistrera dig. Obs! detta gäller enbart studenter på den nya studieordningen, dvs. antagna till juristprogrammet fr.o.m. HT2012.

Registrering på obligatoriska kurser
OBS! Nedanstående gäller ej nyantagna till juristprogrammet. En student som avser att läsa en kurs ska vara registrerad senast andra kursdagen.

Webbregistrering
Studenter på termin 2–7 på juristprogrammets nya studieordning och som har blivit antagen till obligatoriska kurser genom antagningen kan under registreringsveckan webbregistrera sig.

Denna webbregistrering kommer enbart att kunna göras av studenter som följer studieordningen och uppfyller respektive förkunskapskrav (och inte har tillgodoräknade obligatoriska kurser).

För att kunna läsa kursen ska du göra följande:
1) Aktivera ditt universitetskonto www.su.se/aktivera (om du inte tidigare har läst vid

Stockholms universitet)
2) Registrera dig på kursen genom att logga in på www.mitt.su.se och ”Mina studier”

Om du av någon av anledning inte kan självregistrera dig (t.ex. inte uppfyller förkunskapskraven eller har tillgodoräknat kurser) var god besök studievägledningen på Utbildningskansliet för registrering. Observera att registreringar inte tas emot på annat sätt.

Ej uppfyllda förkunskapskrav?
Om du inte uppfyller förkunskapskraven för att bli registrerad på en kurs måste du ansöka om dispens. Detta gör du genom att besöka studievägledningen på Utbildningskansliet. OBS! Om du har webbregistrerat dig i Mitt SU är dispensen beviljad.

Omregistrering
Omregistrering på kursen görs främst av kursadministratören.

4.2 Avregistrering

Studenter som av olika anledningar inte avser att läsa kursen måste avregistrera sig inom tre veckor efter kursstart. Detta görs via ditt studentkonto i Ladok. Detta är av stor vikt då ni på så sätt räknas som förstagångsregistrerade när ni registrerar er nästa gång och därmed är garanterade en plats i gruppundervisningen. Sista datum för tidigt avbrott beräknas från måndagen i den vecka som kursen startar och tre veckor framåt. Sista dag är alltid en söndag.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

4.3 Gruppindelning

För att kunna anmäla dig till en grupp måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i gruppundervisningen endast i mån av plats samt efter principen "först till kvarn".

5. Studieanvisningar

5.1 Kurslitteratur

Följande litteratur utgör obligatorisk kurslitteratur för grundkursen i straffrätt HT26:

- Asp, Petter och Suominen, Annika, *Straffrättens europeiska och internationella dimensioner*, 1 uppl., Iustus förlag, 2022.

- Asp, Petter, Ulväng, Magnus & Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder. Svensk straffrätt I*, 2 uppl., Iustus förlag, 2013.

- Almkvist, Gustaf, Bennet, Tova, Svensson, Erik och Wegerstad, Linnea (red.), *Om brotten*, Iustus förlag 2026.

- Bennet, Tova, Sunnqvist Martin, Wegerstad Linnea och Wong, Christoffer, *Påföljdsbestämning – en lärobok om straff och andra reaktioner på straff*, Studentlitteratur 2026.

Observera: Äldre upplagor används helt på egen risk och det är inget som vi rekommenderar.

Härutöver tillkommer rättsfall, utdrag ur förarbeten, artiklar, studiematerial m.m. Dessa finns fritt tillgängliga via olika databaser. **Observera**: Detta material ska också betraktas som obligatorisk kurslitteratur.

5.2 Källmaterial

Eftersom straffrätten är ett område som under senare år varit föremål för en mycket hög förändringstakt, sker fortlöpande många lagändringar varje år. Under undervisningen och examinationen förutsätts att du har tillgång till en lagbok från 2026. Följande alternativa lagböcker från 2026 kan användas under straffrättskursen:

- Sveriges Rikes Lag (Norstedts), eller
- Sveriges Lagar / Sveriges Lag (Studentlitteratur), eller
- Svensk lag (Iustus).

Observera: Studenter som väljer att använda äldre lagböcker än från 2026 gör detta helt på egen risk. Det är ingenting som vi rekommenderar.

5.3 Övrigt material

Undervisningsmaterial i form av exempelvis PowerPoint-presentationer och annat som föreläsare använder kommer att finnas tillgängligt för studenterna att ta del av på kurssidan i Canvas. Det är den enskilde föreläsarens val om och när sådant material tillgängliggörs för studenterna. Observera dock att vissa föreläsare över huvud taget inte använder sådana hjälpmedel på undervisningen och av den anledningen finns det inget material att lägga ut.

5.4 Förberedelser inför undervisningen

Du hittar instruktionerna till samtliga seminarier i Canvas. Där hittar du ett samlat dokument avseende alla seminarier för hela kursen. Detta dokument kommer finnas tillgängligt i Canvas senast i samband med kursstart. Seminarierna bygger på frågor som är av varierande karaktär; en del frågor har karaktären av att vara problembaserade tillämpningsfrågor, medan andra frågor är relaterade till rättsfall eller till annat material, såsom förarbeten. Genomgående förekommer seminariefrågor som är av diskussionskaraktär, som ibland tar sikte på straffrättens roll i samhället och ibland tar sikte på dogmatiska frågor som inbjuder till ett kritiskt förhållningssätt om gällande rätt.

I övrigt bör följande noteras. I kursens inledning ligger fokus på legalitetsprincipen och lagtolkning. Därefter övergår fokus till straffrättens allmänna del, och du rekommenderas därför att läsa *Kriminalrättens grunder*. Den absoluta merparten av seminarierna har namn som direkt kan hänföras till kurslitteraturen och det är självfallet dessa som ska studeras till respektive tillfälle. Det bör emellertid betonas att den allmänna delen återkommer i princip varje seminarium under kursen och den kompletteras då med inläsning av de särskilda brotten. Efter undervisningen om straffrättens allmänna del, följer undervisning om jurisdiktion och europeisk straffrätt. Inför denna undervisning bör du läsa *Straffrättens europeiska och internationella dimensioner*. I övrigt fokuserar kursen också på några utvalda brottstyper. Du bör då läsa *Om brotten*. I slutet av kursen behandlas påföljdsrelaterade frågor, du bör då läsa *Straffrättens påföljdslära*.

Det är upp till varje student hur hen bäst tar till sig kurslitteraturen. Vi kan dock säga följande: i *Kriminalrättens grunder* finns vissa textpartier som är satta med packad text/mindre typsnitt. Dessa avsnitt kan läsas översiktligt. Generellt rekommenderas också att studenterna läser kurslitteraturen flera gånger under kursen. I övrigt ges inte några läsanvisningar för kursen, utan det är studentens ansvar att på egen hand lägga upp och planera inläsningen av kurslitteraturen utefter hur hen själv planerar sina studier.

I Canvas anges också, vid en angiven tidpunkt, vilken pm-uppgift som blir aktuell och vilka förutsättningar som gäller för pm-uppgiften.

6. Examination

6.1 Allmänt om examinationen

Examination sker dels genom författande av en skriftlig promemoria, dels genom en webbaserad salstentamen. En promemoria kan maximalt ge 6 poäng, och den webbaserade salstentamen kan maximalt ge 24 poäng. Poängen för dessa två examinerande moment läggs ihop och totalt kan 30 poäng erhållas, vilket ligger till grund för det slutliga betyget för kursen. Utöver att ett visst lägsta sammanlagda poängantal måste uppnås för betyget B eller högre betyg krävs för godkänt resultat att studenten erhåller minst två (2) poäng på promemorian och minst tretton (13) poäng på den webbaserade salstentamen. Poängsättningen utgör endast ett hjälpmedel för den bedömning av studenternas prestationer som görs i förhållande till betygskriterierna och studieresultaten.

6.2 Promemorian

6.2.1 Allmänna förutsättningar

Det utgör ett obligatorium på kursen att författa en individuellt författad promemoria. Varje promemoria ges poäng som kan tas med till tentamen. En promemoria kan maximalt ge 6 poäng.

6.2.2 Omfattning och formalia

Promemorian ska behandla de frågeställningar som är kopplade till uppgiften. Promemorian ska innehålla ett försättsblad och en källförteckning. Det ligger i uppgiften att studenten på ett självständigt sätt strukturerar promemorians innehåll på det sätt som studenten finner det lämpligt. Det ingår således i bedömningen att kunna strukturera promemorian på ett rimligt vis.

Den inlämnade pm-uppgiften får omfatta max 1 600 ord inklusive fotnoter (exklusive försättsblad och källförteckningen).

Observera: Läs igenom din promemoria noggrant innan du lämnar in den för att undvika onödiga grammatiska och språkliga fel.

6.2.3 Information om plagiat och självplagiat

Vi vill göra alla studenter uppmärksamma på att plagiat och självplagiat vid författandet av den individuella pm-uppgiften inte är tillåtet. Plagiatkontroll görs för inlämnade pm-uppgifter. Rena avskrivningar m.m. från andra personers skriftliga arbeten utgör plagiat och upptäcks vid plagiatkontroll. Tänk därför på att var mycket noga med att infoga hänvisningar. Även samarbete mellan studenter kan utgöra plagiat. PM-uppgiften utgör ett självständigt arbete som ska utformas individuellt. Texten ska skrivas och utformas personligen av studenten själv och får inte utformas av AI verktyg.

Samtliga studenter har ett ansvar att hålla sig informerade om vilka regler rörande plagiat och självplagiat som gäller. Mer information om plagiat och självplagiat hittar du på följande länk på Juridiska institutionens hemsida: https://www.su.se/juridiska-institutionen/utbildning/under-utbildningen?cache=1%27&open-collapse-boxes=collapseCollapsible1630941566548_487710.0100000.0 (under rubriken ”Under utbildningen – Fusk, plagiat och andra disciplinära åtgärder). Regelbrott föranleder en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

6.2.4 Kriterier för bedömning av innehåll

Maximalt kan 6 poäng uppnås för pm-uppgiften. Huvudfokus ligger på innehållet, men även struktur, språk och formalia är viktiga delar i bedömningen av en juridisk text av det här slaget. Varje pm kommer att bedömas utifrån tre huvudkriterier:

Innehåll:

- Problemen ska ha *identifierats* och *analyserats* med en konsekvent och stringent argumentation baserad på flera olika källor. *Inga faktafel* får förekomma. Du måste föra en *självständig* och *problembaserad diskussion* med utgångspunkt i angivna frågor. Det som anförs ska vara *relevant*. Dina slutsatser ska vara väl underbyggda.

Struktur:

- Det måste finnas en *tydlig och sammanhängande struktur*. Nya avsnitt ska vid behov markeras med huvudrubriker och vid behov därpå följande underrubriker. De olika avsnitten ska följa på varandra på ett sådant sätt att framställningen framstår som genomtänkt, logisk och lätt att följa. Antalet rubriker ska t.ex. framstå som rimliga med hänsyn till textlängden och underavsnitt ska t.ex. tydligt hänga ihop med närmaste överrubrik.

Språk och formalia:

- *Inga betydande språkfel* får förekomma. Meningsbyggnaden ska vara godtagbar, det vill säga texten ska vara skriven på en god juridisk svenska. Stavfel får inte förekomma över huvud taget. Använd korrekt terminologi. Uppsatsen ska utmärkas av språklig noggrannhet. Juristens främsta verktyg är språket, varför förhållandevis höga förväntningar ställs på språkbruket. Be gärna någon annan korrekturläsa texten innan du skickar in den. Givetvis bör du även själv korrekturläsa din egen text innan inlämningen.
- *Hanteringen av fotnoter och källförteckning* ska vara korrekt. Fotnoter ska t.ex. utformas på ett enhetligt och konsekvent vis genom hela texten. Varje påstående i den löpande texten vara belagt med en korrekt fotnot. Även i textens mer analytiska delar ska fotnoter infogas. Formaliafel får i princip inte förekomma.

6.2.5 Riktlinjer för poängsättning

Varje promemoria poängsätts enligt följande riktlinjer:

6 poäng. En närmast perfekt pm. Problemen är mycket väl identifierade och analyserade. Svaret är välstrukturerat och välskrivet. Formalia är utan anmärkning. Framställningen präglas av en hög grad av självständighet och stringens.

4,5–5,5 poäng. En mycket bra pm. Problemen är väl identifierade och analyserade. Svaret är strukturerat och språket är mycket bra. Formalia är helt i sin ordning.

3–4 poäng. En bra pm. Problemen är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Svaret är delvis strukturerat och det är inte många språk- eller formaliafel.

2–2,5 poäng. En godkänd pm. Problemen är identifierade men inte riktigt analyserade. Svaret är ostrukturerat och det finns flera språk- eller formaliafel.

0–1,5 poäng. Uppnår inte kraven för godkänt. Obligatoriet är inte fullgjort.

6.3 Webbaserad salstentamen

6.3.1 Allmän information

Den webbaserade salstentamen är skriftlig och sker fysiskt på plats i särskilda tentamenssalar vid Stockholms universitet. Student som underkänts vid ordinarie tentamen bereds tillfälle till omtentamen. Tentamensskrivningen kommer att innehålla frågor som motsvarar de högre kognitiva förmågorna som följer av de förväntade studieresultaten, se ovan i avsnitt 1.1 (d.v.s. förmåga till tillämpning och värdering). **Observera att skrivutrymmet kommer att vara begränsat.**

6.3.2 Anmälan till tentamen

Tentamensanmälan ska som huvudregel göras i Ladok senast 10 kalenderdagar före dag för tentamen (undantag kan behöva göras vid t.ex. röda dagar). Se Canvas för exakt datum. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Studenter som inte anmält sig kan inte beredas plats på tentamen. Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministrationen vid kursstart. Vid behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministratören eller amanuensen (se nedan under Funktionsnedsättning).

6.3.3 Handlingar som ska medtas vid tentamen

Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och id-kort.

6.3.4 Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Se till att vara på plats minst 15 minuter innan salstentamen startar.

Vid tentamen tillämpas examinationsalternativ. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida. Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna

kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Vid tentamen i kursen Straffrätt tillämpas alternativ 3.

6.4 Betygskriterier

Betyg sätts på kursen efter en sammanvägning av resultatet på salsskrivningen med resultatet från pm-uppgiften.

6.4.1 Betygskriterier enligt den fyrgradiga betygsskalan

AB (Med beröm godkänt)

Studenten har en utmärkt förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en utmärkt förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten har en utmärkt förmåga att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett utmärkt sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten visar på ett utmärkt sätt en förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett utmärkt sätt självständigt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning och genom att på ett utmärkt sätt analysera, problematisera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

BA (Icke utan beröm godkänt)

Studenten har en god förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en god förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten har en god förmåga att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett gott sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten visar på ett gott sätt en förmåga att diskutera förhållandet å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett gott och självständigt sätt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning och på ett gott sätt analyserar och diskuterar straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

B (Godkänd)

Studenten har en tillräcklig förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en tillräcklig förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten förmår endast på en grundläggande nivå att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett grundläggande sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar, där analysen t.ex. inte är nyanserad eller inte görs på ett juridiskt övertygande vis. Studenten visar endast en tillräcklig

förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett godtagbart sätt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning. Studenten förmår endast på en grundläggande nivå att analysera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

U (Underkänd)

Studenten saknar förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten kan inte behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten klarar inte av att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten saknar förmåga att analysera, värdera och bedöma relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten saknar förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen. Studenten förmår inte att självständigt värdera och analysera de intressen som påverkar straffrättens utformning. Studenten kan inte analysera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

6.4.2 Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A (Excellent)

Studenten har en utmärkt förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en utmärkt förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten har en utmärkt förmåga att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett utmärkt sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten visar på ett utmärkt sätt en förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett utmärkt sätt självständigt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning och genom att på ett utmärkt sätt analysera, problematisera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

B (Very good)

Studenten hanterar metodologiska frågeställningar på straffrättens område mycket väl. Studenten uppvisar en mycket god förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten har en mycket god förmåga att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett mycket gott sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten visar på ett mycket gott sätt en förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett utmärkt sätt självständigt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning och genom att på ett utmärkt sätt analysera, problematisera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

C (Good)

Studenten har en god förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en god förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten har en god förmåga att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett gott sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten visar på en god förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett gott sätt självständigt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning och genom att på ett gott sätt analysera, problematisera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

D (Satisfactory)

Studenten har en tillräcklig förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar en tillräcklig förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten förmår på en grundläggande nivå att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett grundläggande sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar, där analysen inte är nyanserad eller görs på ett juridiskt övertygande vis. Studenten visar en tillräcklig förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett godtagbart sätt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning. Studenten förmår på en grundläggande nivå att analysera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

E (Sufficient)

Studenten har endast en tillräcklig förmåga att hantera metodologiska frågeställningar på straffrättens område. Studenten uppvisar endast en tillräcklig förmåga att behandla straffrättsliga frågeställningar på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten förmår endast på en grundläggande nivå att självständigt identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten analyserar, värderar och bedömer på ett grundläggande sätt relevanta straffrättsliga frågeställningar, där analysen inte är nyanserad eller görs på ett juridiskt övertygande vis. Studenten visar endast en tillräcklig förmåga att diskutera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen, framför allt genom att studenten på ett godtagbart sätt värderar och analyserar de intressen som påverkar straffrättens utformning. Studenten förmår endast på en grundläggande nivå att analysera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

Fx (Some more work required before the credit can be awarded)

Grundläggande brister föreligger innebärande att studerande inte uppnår de krav som krävs för betyget E. Lärandemålen har inte uppnåtts och studenten saknar grundläggande kunskaper om hur metodologiska frågeställningar ska hanteras på straffrättens område, om hur straffrättsliga frågeställningar ska hanteras på ett systematiskt och kritiskt sätt. Studenten kan inte identifiera, formulera och analysera straffrättsliga frågeställningar. Studenten saknar förmåga att analysera, värdera och bedöma relevanta straffrättsliga frågeställningar. Studenten kan inte diskutera och

problematisera förhållandet mellan å ena sidan straffrätt och å andra sidan samhälleliga intressen. Studenten saknas förmåga att analysera de intressen som påverkar straffrättens utformning och kan inte heller analysera och diskutera straffrättsliga frågeställningar utifrån ett bredare samhällsperspektiv.

F (Fail)

Grundläggande brister föreligger innebärande att studerande inte uppnår de krav som krävs för betyget E. Lärandemålen har inte uppnåtts och studenten saknar grundläggande kunskaper på straffrättens område. För att nå godkänd nivå måste studenten höja sin arbetstakt ordentligt och tillgodogöra sig kunskaperna mycket mer grundligt.

6.5 Begäran om omprövning

Begäran om omprövning lämnas på särskild blankett till kursadministratören. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas.

7. Funktionsnedsättning

7.1 Allmänt

Stockholms universitet erbjuder olika pedagogiska stödformer för personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Stödet som erbjuds beror på den enskildes situation och är till för att underlätta studierna. Målet är att alla studenter ska ha en möjlighet att studera på lika villkor.

För att ta del av stödet som erbjuds måste du göra en ansökan. Detta gör du genom att logga in i systemet Nais via länk på studentavdelningens hemsida och fylla i webbformuläret. För att fullfölja ansökan måste du bifoga ett intyg som bekräftar en varaktig funktionsnedsättning. Du hittar hemsidan via Stockholms universitet > Utbildning > Studera med funktionsnedsättning > Ansök om stöd och anpassningar

När ansökan är mottagen kontaktas du av Studentavdelningen. Du som har beviljats stöd ska sedan ta kontakt med din institutions kontaktperson och lämna in det intyg/besked som Studentavdelningen utfärdat. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

7.2 Examination vid funktionsnedsättning

Observera att du i god tid före varje examinationstillfälle måste meddela aktuell kurs att examination med stöd ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. För information om när och hur anmälan om stöd ska vara genomförd se kursens lärplattform (Canvas). Om anmälan inkommer senare än vad som anges i Canvas, kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera också att tentamensanmälan ska göras på sedvanligt sätt,

senast 10 kalenderdagar före tentamen (undantag kan behöva göras vid t.ex. röda dagar). Se Canvas för exakt datum. Notera också att för stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) eller mer ingripande åtgärder, måste du i god tid men senast vid kursstart kontakta den kurs du ska läsa och meddela att du önskar dessa stödåtgärder.

8. Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursvärdering i slutet av kursen. Kursvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt och de synpunkter och idéer som framförs i kursvärderingen övervägs alltid noga.

9. Kontaktuppgifter

E-post: straff@juridicum.su.se